

รูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยเพื่อใช้ในภารกิจด้านความมั่นคง

โดยศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก เจนต์ศักดิ์ ไชยเกิด

นายสัตวแพทย์ใหญ่ (รักษาสุนัข) ศูนย์การสุนัขทหาร

กรมการสัตวทหารบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2563

เอกสารวิจัยเรื่อง รูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยเพื่อใช้ในภารกิจด้านความมั่นคง
โดยศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก
โดย พันเอก เจนศักดิ์ ไชยเกิด
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง ธนิตา วงษ์จินดา

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2563 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี **ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก**
(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก **ประธานกรรมการ**
(ฉกาจ ชันดี)

พันเอก **ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา**
(ถาวร ร่วมสุข)

พันเอก ดร. **กรรมการ**
(ธีชกร ภูวพัฒน์ดล)

พันเอก **กรรมการ**
(สถิตย์พันธ์ ประกอบผล)

พันเอกหญิง **กรรมการ**
(ธนิตา วงษ์จินดา)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก เจนดัดศักดิ์ ไชยเกิด
เรื่อง รูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยเพื่อใช้ในภารกิจด้านความมั่นคง โดยศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก
วันที่ กันยายน 2563   **จำนวนคำ :** 7,582   **จำนวนหน้า :** 17
คำสำคัญ การฝึกสุนัขพันธุ์ไทย, ความมั่นคง, ศูนย์การสุนัขทหาร
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยเพื่อใช้ในภารกิจด้านความมั่นคง โดย ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก มุ่งศึกษาการดำเนินงานด้านการฝึกสุนัขทหาร สำหรับใช้ในภารกิจด้านความมั่นคงของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียและปัจจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งทบทวนความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับการฝึกสุนัขพันธุ์ไทย เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยสำหรับใช้ใน ภารกิจด้านความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพดีใกล้เคียงหรือดีกว่าสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ จากการศึกษารายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่า การนำสุนัขพันธุ์ไทยมาฝึกทดแทนพันธุ์ ต่างประเทศมีข้อดีหลายประการ ทั้งในเรื่องของความฉลาด ความทนทานต่อโรคต่างๆ ราคาถูกกว่า ขนาดตัวสุนัขเหมาะสม ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม สุนัขพันธุ์ไทยที่นำมาฝึกจะต้องผ่านขบวนการเตรียมสุนัขตั้งแต่แรกเกิด มีการฝึกลูกสุนัข ผ่านการคัดเลือกสุนัขที่มีความเหมาะสมในหน้าที่ โดยสุนัขพันธุ์ไทยหลังอานและพันธุ์ไทย บางแก้วควรฝึกเพื่อใช้ในหน้าที่ยามหรือยามสายตรวจจึงจะเหมาะสมที่สุด สำหรับสุนัข พันธุ์ไทยผสมควรฝึกเพื่อใช้ในภารกิจด้านการตรวจค้นวัตถุระเบิด ตรวจค้นยาเสพติดหรือ เป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย การฝึกสามารถฝึกตามขั้นตอนที่กำหนดไว้โดย โรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก และเพิ่มขั้นตอนการ เติบโตแบบการฝึกสุนัขตามกลืนแบบหน่วยเวลาการตอบสนองขั้นสุดท้ายหรือ การฝึกแบบ รวมจุดสนใจ จึงจะทำให้การฝึกมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ต้องค้นคว้าความรู้ ใหม่ที่สามารถเป็นหลักฐานทางวิชาการสำหรับผู้กำหนดนโยบายที่จะนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ในการตัดสินใจส่งเสริมการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยเพื่อใช้ในภารกิจด้านความมั่นคง ทดแทนการฝึกสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยลดงบประมาณในการนำเข้าและดูแลรักษา

ABSTRACT

AUTHOR : Colonel Chensak Chaikoet
TITLE Thai Dog Training Model for Security Mission by Military Dog Center of Veterinary and Remount Department, the Royal Thai Army
DATE : September 2020 **WORD COUNT:** 7,582 **PAGES:** 17
KEY TERMS : Thai dog training, Security, Military Dog Center

CLASSIFICATION: Unclassified

The study of Thai dog training model for security mission by Military Dog Center of Veterinary and Remount Department, the Royal Thai army aimed to investigate the operation of military dogs training for use in security mission of the Military Dog Center. Advantages, disadvantages, and related factors in accordance with knowledge and experience regarding. Thai dog training were collected in order to synthesize. Thai dog training model for use in security missions to be as effective as or better than foreign dogs. From documentary review, it was demonstrated that there were several advantages of employing Thai dog breeds in training rather than foreign breeds. Thai dog breeds were intelligent, disease resistance and more cost effective, appropriate size, and proficiency in operations. Furthermore, to make use of Thai dog breeds in training, they are required to be in preparation process since birth. Thai puppies are trained and chosen per duty. Thai ridgeback dogs and Thai Bangkaew dogs should be highly trained as patrol dogs. Thai mixed-breed dogs ought to be trained for use in explosives and drugs search mission or for use in search and rescue duty. The training could be carried out according to designated procedures of the Military Working Dog School Military Dog Center together with the Deferred Final Response Method For Training Substance Detection Dogs Trouble - Shooting the Final Response or integrated point of interest training This could enhance the efficiency of Thai dog training model. The results of this

study provide new knowledge that strategy makers can use as academic references in order to encourage Thai dog breeds training for security missions instead of using foreign dog breeds. As a result, import budget and maintenance cost can be decreased.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์วิทยาลัยการทัพบกทุกท่านที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง ธนิตา วงษ์จินดา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา กำกับดูแล ช่วยตรวจสอบและแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างดี และ พันเอก ถาวร ร่วมสุข ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาสันนิษฐานข้อมูลและตรวจเนื้อหาของเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พลเอก จิตตศักดิ์ เจริญสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาพิเศษ พันเอก ฉกาจ ชันดี ประธานคณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล พันเอก ดร. รัชกร ภูวพัฒน์ดล และ พันเอก สถิตย์พันธ์ ประกอบผล กรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล ที่กรุณาให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย รวมถึงตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียดจนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ นอกเหนือจากข้อเสนอแนะทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยยังได้รับคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ขอขอบคุณผู้อยู่เบื้องหลังทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจในการทำวิจัยฉบับนี้ ให้สำเร็จสมบูรณ์ ได้สมตามความมุ่งหมาย ความดีอันเกิดจากผลงานการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทุกท่านด้วยความเคารพรัก และหวังว่าวิจัยฉบับนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดีต่อวิทยาลัยการทัพบก กองทัพบก และประเทศชาติสืบไป

รูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยเพื่อใช้ในภารกิจด้านความมั่นคง โดยศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

“อันตัวเพื่อนเหมือนมนุษย์สุจริต จะผิตอยู่แต่เพียงพูดไม่ได้
แต่เมื่อถูกใครรู้ความในใจ งามองดูรู้ได้ในดวงตา”

บทกวีพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 บทนี้เป็นพระราชนิพนธ์ที่ทรงไว้ว่าลัยแก่ย่าเหล สุนัขทรงเลี้ยงพันธุ์ไทยผสม ซึ่งจารึกไว้ที่ด้านข้างของอนุสาวรีย์สุนัขย่าเหล ณ พระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความซื่อสัตย์และความเฉลียวฉลาดของสุนัขอันเป็นที่ประจักษ์ของล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ทั้งนี้ เพราะสุนัขเป็นสัตว์ที่มีความฉลาด มีทักษะที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์กับมนุษย์ อีกทั้งยังมีระบบประสาทสัมผัสที่ดีกว่ามนุษย์หลายเท่า โดยมีอวัยวะประสาทรับกลิ่นที่สมอง จมูกสามารถได้กลิ่นดีกว่ามนุษย์ 40 เท่า สุนัขมีประสาทสัมผัสการฟังเสียง สามารถได้ยินเสียงในช่วงย่านความถี่ที่กว้างกว่าประสาทสัมผัสของมนุษย์ โดยหูสุนัขสามารถรับฟังเสียงได้ดีกว่ามนุษย์ 20 เท่า อีกทั้งยังมีโครงสร้างใบหูที่ช่วยให้สามารถปรับหมุนเพื่อหาตำแหน่งของเสียงได้ ทำให้สุนัขสามารถรับฟังและแยกแยะตำแหน่งได้ดีกว่า แม้ว่าจะระบบประสาทสัมผัสการมองเห็นของสุนัขจะเห็นภาพเพียง 2 สีโทนขาวดำ แต่ตาสุนัขจะสามารถมองเห็นภาพที่เคลื่อนไหวได้ดีกว่าภาพที่หยุดนิ่งทำให้สุนัขมีการมองเห็นที่ดีกว่ามนุษย์ 10 เท่า ส่วนด้านความฉลาดนั้น สุนัขที่มีอายุ 1 ปีจะมีความฉลาดเท่ากับเด็กอายุ 8 ขวบ ด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ มนุษย์จึงได้นำสุนัขมาฝึกเป็นเครื่องมือที่มีชีวิตที่ดีที่สุด ในการใช้งานที่หลากหลายหน้าที่ ทั้งภารกิจในยามปกติและการสงคราม โดยยังไม่มีเทคโนโลยีใดๆ มาแทนที่ได้¹

สุนัขทหาร ซึ่งถือเป็นยุทธโศปกรณ์ที่มีชีวิตของกองทัพ ที่มีการนำมาใช้สนับสนุนหน่วยในกองทัพบกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำสุนัขทหารไปใช้ปฏิบัติภารกิจด้านความมั่นคง ซึ่งประกอบด้วย การแจ้งเตือนและพิสูจน์ทราบเกี่ยวกับวัตถุระเบิดและยาเสพติด การรักษาความปลอดภัยสถานที่และบุคคลสำคัญ และการค้นหาผู้ประสบภัย กรมการสัตว์ทหารบก (กส.ทบ.) โดย ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (ศสท.กส.ทบ.) เป็นหน่วยงานในสังกัดของกองทัพบกที่มีภารกิจสำคัญในการผลิต การฝึก การรักษาพยาบาล และการตรวจสอบการใช้งานสุนัขทหาร ปัจจุบัน ศสท.กส.ทบ. มีสุนัขใช้งานทางทหารสายพันธุ์ต่างประเทศ ประกอบด้วย พันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ พันธุ์เยอรมันเชพเพอด และพันธุ์มาลินอยส์ มีการฝึกสุนัขพันธุ์ดังกล่าวเพื่อใช้งานหน้าที่ต่างๆ 8 หน้าที่ ได้แก่ สุนัขยาม สุนัขยามสายตรวจ สุนัขตรวจค้นวัตถุระเบิด สุนัขตรวจค้นทุ่นระเบิด สุนัขตรวจ

คั้นยาเสพติด สุนัขลาดตระเวน สุนัขสะกดรอยและสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งสุนัขที่ผ่านการฝึกจาก ศสท.กส.ทบ. สามารถสนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงให้กับหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี²

ที่ผ่านมา ศสท.กส.ทบ. เล็งเห็นถึงประโยชน์ของสุนัขพันธุ์ไทย ซึ่งมีข้อดีคือ มีความฉลาดทนต่อโรค แคล้วคล่องว่องไว และที่สำคัญคือมีราคาถูกเมื่อเทียบกับสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ แต่การดำเนินงานดังกล่าวยังขาดองค์ความรู้ที่เพียงพอในเรื่องรูปแบบการฝึก ส่งผลให้การสนับสนุนการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและสังเคราะห์รูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยสำหรับใช้ในภารกิจด้านความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพดีใกล้เคียงหรือดีกว่าสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ ศสท.กส.ทบ. สามารถนำไปใช้ในการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยได้จริง ช่วยประหยัดงบประมาณจากการนำเข้าและดูแลสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพบกและประเทศชาติต่อไป

การฝึกสุนัขพันธุ์ต่างประเทศของ ศสท.กส.ทบ.

ทรัพยากรในการฝึก

ด้านกำลังพลที่ใช้ในการฝึกสุนัขพันธุ์ต่างประเทศปัจจุบันมี 4 ส่วนคือ

1. กำลังพลของแผนกผสมพันธุ์ ศสท.กส.ทบ. จะแบ่งเป็น 2 หมวด คือ หมวดเลี้ยงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์และลูกสุนัขแรกเกิดถึง 3 เดือน หมวดลูกสุนัขรุ่นอายุ 3 เดือน ถึงอายุ 1 ปี โดยมีกำลังพลประมาณ 80 นาย ทำหน้าที่เลี้ยงลูกสุนัขและฝึกลูกสุนัขจำนวนประมาณ 400 - 450 ตัว ก่อนเข้ารับการฝึกในโรงเรียนสุนัขทหาร ศสท.กส.ทบ.
2. กำลังพลของ โรงพยาบาลสุนัขทหาร ศสท.กส.ทบ. จำนวน 30 นาย ทำหน้าที่ในการเวชกรรมป้องกัน รักษาพยาบาล การผ่าตัดทำหมัน เอ็กซ์เรย์ข้อสะโพก ให้กับสุนัขของ ศสท.กส.ทบ. และสุนัขที่เจ็บหลักสูตรของ โรงเรียนสุนัขทหาร ศสท.กส.ทบ.
3. ครูฝึกสุนัขทหาร โรงเรียนสุนัขทหาร ศสท.กส.ทบ. จำนวน 40 นาย ทำหน้าที่ในการฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขทหาร ผู้บังคับสุนัขทหารและสุนัขทหารที่อายุ 1 ปี ขึ้นไป จำนวน 60 - 70 ตัว ต่อหลักสูตร ปีละ 2 หลักสูตร
4. ผู้บังคับสุนัขทหาร ซึ่ง ศสท.กส.ทบ.ได้รับนายทหารประทวนมาจากหน่วยใน ทบ. และนอก ทบ. รวมถึงหน่วยงานอื่นมาฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขทหาร จำนวน 16 สัปดาห์ ประกอบด้วย
  - 4.1 หน่วยในสังกัด ทบ. เช่น ศสท.กส.ทบ. กองพันสุนัขทหาร กองคลังแสง กรมสรรพาวุธทหารบก สารวัตรทหารบก หน่วยสงครามพิเศษ เป็นต้น

- 4.2 หน่วยนอก ทบ. ได้แก่ กองทัพเรือ กองทัพอากาศและกองกำลังการตำรวจ
 ตระเวนชายแดน
- 4.3 หน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ การรถไฟฯขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย กรมราชทัณฑ์
 ชมรมสุนัขรักษาความปลอดภัยสนามบินสุวรรณภูมิ

ด้านงบประมาณที่ใช้ในการผลิตและฝึกสุนัขทหารนั้น หน่วยของ ทบ. จะดำเนินการเบิก
 จากต้นสังกัดในเรื่องของค่าตอบแทน งบส่งกำลังบำรุง ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกสุนัขทหาร
 ค่าพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สุนัขทหาร (ราคาตัวละประมาณ 800,000 - 900,000 บาท) ค่าอาหาร
 สุนัข ค่ายาและเวชภัณฑ์ งบประมาณที่ได้ ค่าอาหารเสริม และค่าวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ สำหรับ
 หน่วยนอก ทบ. จะโอนงบประมาณค่าตัวสุนัข ค่าวัสดุ อุปกรณ์และค่าฝึก (ประมาณ
 60,000 บาทต่อตัว) ให้ ศสท.กส.ทบ. เป็นงบเงินผลพลอยได้เพื่อใช้ในการกิจของสุนัข
 ทหารต่อไป

ด้านวัสดุที่สำคัญในการฝึกสุนัขทหารของ ศสท.กส.ทบ. ในปัจจุบันคือ สุนัขพันธุ์
 ต่างประเทศที่ใช้ฝึก ซึ่งมี 3 สายพันธุ์ ได้แก่

1. **สุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ (Labrador Retriever)** มีลักษณะเป็นมิตร มีความ
 กระตือรือร้น ฉลาด ฝึกง่าย สามารถเรียนรู้ได้เร็ว สามารถเข้ากับคน เด็ก และสุนัขอื่น
 ได้ เมื่ออายุมากกว่า 12 เดือน เพศผู้ มีความสูงของช่วงไหล่ 57 - 62 เซนติเมตร หนัก
 29.5 - 36.3 กิโลกรัม เพศเมียมีความสูงของช่วงไหล่ 54.5 - 59.7 เซนติเมตร หนัก
 25 - 32 กิโลกรัม พันธุ์นี้มี 3 สี คือ สีดำ (solid black) สีเหลือง (yellow) และ
 สีน้ำตาลเข้ม (chocolate หรือ dark brown) มีสัญชาตญาณชอบตามกลิ่น ค้นหา
 และคาบสิ่งของโดยสามารถใช้ปากคาบได้อย่างเบาแรง โดยไม่ทำให้สิ่งของนั้นเสียหาย
 ด้วยคุณลักษณะนี้จึงถูกนำมาใช้ในการล่านกเป็ดน้ำ มีปัญหาเรื่องข้อต่อสะโพกเสื่อม
 ข้อต่อหัวเข่าเคลื่อน (patellar luxation) โรคกล้ามเนื้ออ่อนแรงตั้งแต่กำเนิด
 (Hereditary myopathy) และสภาวะหมดสติจากการออกกำลังกาย (exercise
 induced collapse) นอกจากนี้ยังพบปัญหาโรคตาต่างๆ เช่น โรคจอตาฝ่อ
 (progressive retinal atrophy) โรคต้อกระจก (cataracts) กระจกตาเสื่อม
 (corneal dystrophy) และโรคจอตาเสื่อม (retinal dysplasia) เมื่อมีอายุมากๆ
 จะมีปัญหา โรคอ้วน สุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์มีการใช้งานในหลายหน้าที่ เช่น
 สุนัขล่าสัตว์ตามกลิ่นสะกดรอย ค้นหาคนและวัตถุ เป็นสุนัขผู้ช่วยคนพิการ ในทาง
 ราชการใช้ค้นหาวัตถุระเบิดและยาเสพติด³
2. **สุนัขเยอรมันเชพเพอด (German Shepherd หรือ Alsatian)** มีลักษณะเฉลียว
 ฉลาดรวดเร็ว แข็งแรง มีประสาทการรับกลิ่นที่ดีเลิศ สมาคมผู้เลี้ยงสุนัขพันธุ์

เยอรมันเชพเพอดแห่งประเทศไทย ได้กำหนดรายละเอียดมาตรฐานสายพันธุ์ไว้ดังนี้ เพศผู้ มีส่วนสูงช่วงไหล่ 60 - 65 เซนติเมตร หนัก 30 - 40 กิโลกรัม เพศเมีย มีส่วนสูงช่วงไหล่ 53 - 60 เซนติเมตร หนัก 22 - 32 กิโลกรัม มีหลายสี โดยทั่วไปมีสีเทาดำ (tan/black) และเหลืองดำ (yellow/black) แต่ทั้งหมดต้องมีช่วงปากเป็นสีดำและมีอานหลังเป็นสีดำ⁴ มีความตื่นตัวสูง กระตือรือร้น เรียบร้อย กล้าหาญ ว่องไว มีสัญชาตญาณในการต่อสู้ลักษณะนิสัยที่โดดเด่นที่สุด คือ ความฉลาด เรียนรู้คำสั่งต่างๆ ได้เร็วมากสามารถนำมาใช้ฝึกเพื่อทำงานได้หลากหลายในทุกหน้าที่ ปัญหาที่พบได้บ่อย ได้แก่โรคข้อต่อสะโพกห่าง (hip dysplasia) และข้อต่อศอกห่าง (elbow dysplasia) โรคเกี่ยวกับระบบการแข็งตัวของเลือด สามารถฝึกใช้งานได้ทุกหน้าที่ โดยเฉพาะช่วยงานในการสะกดรอยหาคนร้าย การลาดตระเวน การค้นหาวัตถุสิ่งของในทางทหารนิยมใช้ในงานลาดตระเวน การเตือนภัย การตรวจหาทุ่นระเบิด วัตถุระเบิดต่างๆ การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย นำทางคนตาบอด จนต่อมากระแสนิยมในการฝึกหน้าที่นี้จึงถูกเปลี่ยนไปเป็นพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ และโกลเด้น รีทรีฟเวอร์⁵

3. **สุนัขมาลินอยส์ (Malinois)** เป็นสุนัขขนาดกลางถึงใหญ่ เป็นสุนัขที่ผสมมาจากหลายสายพันธุ์ สีน้ำตาลอ่อน ผิวสีแทนโดยมีหน้าสีดำและหูสีดำ ขาด้านในของสุนัข มีแต้มสีขาวบนปลายเท้าและหน้าอก เพศผู้มีความสูงช่วงไหล่ ประมาณ 61 - 66 เซนติเมตร หนัก 25 - 30 กิโลกรัม เพศเมียมีความสูงช่วงไหล่ 56 - 61 เซนติเมตร หนัก 20 - 25 กิโลกรัม มาลินอยส์ จะคล่องแคล่ว ฉลาด เป็นมิตร ป้องกัน ตื่นตัวและทำงานมีความกระตือรือร้น เป็นสุนัขที่แข็งแรงที่ต้องการการฝึก การเชื่อฟังอย่างสม่ำเสมอและสนุกกับการถูกท้าทายด้วยงานใหม่เป็นที่รู้กันว่าพวกเขาฝึกได้ง่ายมาก เนื่องจากมีความต้องการรางวัล⁶

กระบวนการฝึก

ในปัจจุบันการฝึกสุนัขทหารจะเริ่มฝึกตั้งแต่มังเป็นลูกสุนัข จนถึงอายุ 1 ปี จึงส่งเข้าฝึกตามหน้าที่ต่างๆ โดยในช่วงแรกจะใช้กำลังพลของ ศสท.กส.ทบ. ในการฝึกลูกสุนัข เมื่อฝึกตามหน้าที่จะรับกำลังพลจากหน่วยที่ใช้งานสุนัขทหารทั่วประเทศ มาจับสุนัขที่ฝึกขั้นต้นเรียบร้อยแล้วเข้าฝึกสุนัขทหารตามหน้าที่

1. **การฝึกลูกสุนัข (Puppy training programs)** มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมของสุนัขในช่วงแรกเกิดจนถึงอายุ 1 ปี ก่อนเข้ารับการฝึกเพื่อใช้งานในหน้าที่ต่างๆ ลดความหวาดระแวงต่อสิ่งแวดล้อม บุคคลแปลกหน้า ยานพาหนะ ลดปัญหาความก้าวร้าวที่ควบคุมไม่ได้ต่อบุคคล สุนัขอื่น และสัตว์ชนิดอื่นรวมถึงเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการที่ดีให้กับสุนัขในห้วงขวบปีแรกด้วย เช่น แรงขับ ความตื่นตัว

ความปราดเปรี้ยว ไหวพริบ ความฉลาด และทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับมนุษย์ผู้เป็นเจ้าของ เป็นต้น การฝึกลูกสุนัขขั้นพื้นฐาน แรกเกิดถึง 12 สัปดาห์ การฝึกขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกสุนัขคุ้นเคยกับมนุษย์และสุนัขตัวอื่น การฝึกให้ลูกสุนัขขับถ่ายเป็นที่ เลิกการกัดแทะ เรียนรู้การถูกห้ามกระทำโดยผู้เลี้ยง การฝึกให้เงียบ เสียง การฝึกให้ลูกสุนัขชินกับปลอกคอและสายจูง แบ่งเป็นระยะๆ ดังนี้

- 1.1 อายุ 3 - 16 วัน ทำไบโอเซ็นเซอร์ เป็นการกระตุ้นระบบประสาทสัมผัสและระบบไหลเวียนโลหิตในลูกสุนัขแรกคลอด โดยผู้เลี้ยงต้องกระตุ้นลูกสุนัข 5 ขั้นตอน ขั้นตอนละ 3 - 5 นาที โดยทำวันละ 1 ครั้ง การกระตุ้นโดยการสัมผัส (tactile stimulation) การตั้งหัวขึ้น (head held erect) การหันหัวลง (head pointed down) ท่าหงายท้อง (supine position) และการกระตุ้นโดยอุณหภูมิ (thermal stimulation)
- 1.2 อายุ 3 - 7 สัปดาห์ ให้อยู่กับแม่ เป็นช่วงสร้างความสัมพันธ์กับสุนัขด้วยกัน (dog socialization)
- 1.3 อายุ 5 สัปดาห์ ฝึกให้ใช้กรงหรือคอก ฝึกการขับถ่ายเป็นที่
- 1.4 อายุ 6 - 8 สัปดาห์ ฝึกพื้นฐานความกล้า ทักษะการกัด การเล่นของเล่นและฝึกพื้นฐานการค้นหา
- 1.5 อายุ 3 - 4 เดือน เป็นการฝึกเพื่อให้ลูกสุนัขเชื่อมั่นในตัวเอง การฝึกเชื่อฟังคำสั่งอย่างจริงจัง (serious training) และการฝึกให้ลูกสุนัขมีวินัยโดยใช้ปลอกคอและสายจูง
- 1.6 อายุ 5 เดือน เป็นการฝึกเพื่อฝึกลูกสุนัขให้รู้จักกับคำสั่งการและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง การฝึกให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมต่างๆ การฝึกเพื่อให้ผู้เลี้ยงสามารถสั่งการง่ายๆ แก่ลูกสุนัขได้
- 1.7 อายุ 6 เดือน เป็นการฝึกลูกสุนัขให้ปฏิบัติตามคำสั่ง การฝึกให้คุ้นเคยกับสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ การฝึกว่ายน้ำ การฝึกเพื่อให้ผู้เลี้ยงสามารถสั่งการลูกสุนัขและรู้จักการให้กำลังใจลูกสุนัข
- 1.8 อายุ 7 เดือน เป็นการฝึกลูกสุนัขรู้จักการค้นหาและหาชี้เป้าหมาย โดยที่มองไม่เห็นตัวผู้ช้อน การฝึกเพื่อให้ผู้เลี้ยงสามารถออกคำสั่งค้นหาและชี้้นำการค้นหาแก่ลูกสุนัข การฝึกให้คุ้นเคยกับยานพาหนะและการฝึกนอกสถานที่ชุมชน
- 1.9 อายุ 8 - 10 เดือน เป็นการฝึกเพื่อลูกสุนัขสามารถค้นหาโดยใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ และหาชี้เป้าหมาย การฝึกเพื่อให้ผู้เลี้ยงสามารถสั่งการได้อย่างถูกต้อง และทันเหตุการณ์ และการฝึกความคุ้นเคยในสภาพแวดล้อมต่างๆ
- 1.10 อายุ 10 - 12 เดือน เป็นการฝึกสุนัขให้มีความกล้า ความปราดเปรี้ยวและมีความมั่นใจในการค้นหา การฝึกให้ผู้เลี้ยงสามารถสั่งการ การควบคุมและการ

ชมเชยให้กำลังใจสุนัข เมื่อสุนัขอายุครบ 1 ปี จะทำการเอกซเรย์ตรวจข้อสะโพก และทำหมัน ครูฝึกสุนัขทหารจะทำการคัดเลือกสุนัขที่มีความเหมาะสม เพื่อฝึกสุนัขตามหน้าที่ต่อไป⁷

2. การฝึกสุนัขตามหน้าที่

2.1 การฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นหลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดสุนัขที่มีขีดความสามารถในการค้นหาผู้ประสบภัยในภูมิภาคต่างๆ เช่นในป่าพื้นที่รก การค้นหาคนจมน้ำ การค้นหาในเมือง ฝึกตามกลิ่นค้นหาเฉพาะบุคคล ในที่ที่มีกลิ่นคนจำนวนมาก การค้นหาในซากปรักหักพังจากเหตุแผ่นดินไหว พายุ ไฟไหม้ เป็นต้น สามารถร่วมปฏิบัติงานกับบุคคลและสุนัขค้นหากลุ่มอื่น ในขณะที่ปฏิบัติงานจะไม่แสดงอาการสนใจต่อบุคคล สัตว์ อาหาร ล่อใจอื่นๆ สามารถปฏิบัติงานได้ทั้งกลางวันและกลางคืน สามารถค้นหาเป้าหมายโดยอาศัยกลิ่น เสียง และสายตา อย่างรวดเร็วและชี้เป้าหมายโดยการเห่าเมื่อพบบุคคลที่บาดเจ็บหรือเสียชีวิต ไม่ตื่นกลัวต่อเสียง กลิ่น ไม่แสดงอาการก้าวร้าว สามารถยืนยันพื้นที่ที่ได้ผ่านการค้นหาแล้วว่าไม่มีบุคคลติดค้างอยู่ หลักสูตรการฝึก มีระยะเวลาในการฝึก 20 สัปดาห์ โดยมีเนื้อหา การฝึกภาคทฤษฎี 20 ชั่วโมง เกี่ยวกับทฤษฎีจิตวิทยาสุนัข หลักการฝึกสุนัขเบื้องต้น วิชาการบำรุงเลี้ยงสุนัขและวิชาการปฐมพยาบาลสุนัข การฝึกสร้างความคุ้นเคย และการฝึกเชื่อฟังคำสั่งเบื้องต้นจำนวน 40 ชั่วโมง หลังจากนั้นทำการฝึก 9 ชั้น ชั้นละ 40 - 60 ชั่วโมงได้แก่

2.1.1 การฝึกชั้นที่ 1 วิ่งเก็บของเล่น

2.1.2 การฝึกชั้นที่ 2 ฝึกวิ่งไล่ติดตาม เป็นการฝึกวิ่งไล่ติดตามในที่โล่ง การฝึกวิ่งไล่ติดตามในถุญคลุม และการฝึกวิ่งไล่ติดตามในกล่องกระดาษ

2.1.3 การฝึกชั้นที่ 3 วิ่งไล่ติดตามค้นหาหลายจุด เป็นการฝึกค้นหาในสนาม ดัดแปลง และการฝึกค้นหาในภูมิภาคจริง

2.1.4 การฝึกชั้นที่ 4 เว้นระยะเวลาในการค้นหา การฝึกให้สุนัขอยู่ในพื้นที่โดยเว้นระยะเวลา และการฝึกให้สุนัขออกนอกพื้นที่โดยเว้นระยะเวลา

2.1.5 ฝึกชั้นที่ 5 การฝึกค้นหาเต็มรูปแบบ เป็นการฝึกบนกองไม้ การฝึกบนกองหิน การฝึกในอาคาร การฝึกในอุโมงค์ การฝึกในหลุมใต้ดิน การฝึกค้นหาในผนังอาคาร การฝึกค้นหาบนหลังคา และการฝึกค้นหาในตู้

2.1.6 การฝึกชั้นที่ 6 เป็นการฝึกค้นหาอิสระและควบคุมทิศทาง เป็นอิสระและการค้นหาแบบเป็นระบบ

- 2.1.7 การฝึกขั้นที่ 7 เป็นการฝึกค้นหาในที่อับอากาศ เป็นการค้นหาในที่ไม่มี การระบายอากาศ การค้นหาในอุโมงค์ การค้นหาในถ้ำที่อับอากาศ ไม่มี แสงสว่าง และการค้นหาในอาคารที่ยุบตัว
- 2.1.8 การฝึกขั้นที่ 8 การค้นหาแยกกลิ่น เป็นการฝึกค้นหาแยกกลิ่นดินจาก หลุมศพหรือเลือดมนุษย์ การฝึกค้นหาแยกกลิ่นเนื้อสัตว์ที่เน่าเปื่อย การฝึกค้นหาแยกกลิ่นเศษอาหาร พืชเน่า กลิ่นแก๊ส กลิ่นน้ำมัน และ การฝึกค้นหาแยกกลิ่นสัตว์อื่น ๆ ที่ยังมีชีวิตอยู่
- 2.1.9 การฝึกขั้นที่ 9 เป็นการค้นหาประกอบอุปกรณ์เชือก เป็นการโรยตัว ผู้บังคับสุนัขและสุนัขลงที่ต่ำ การดึงตัวผู้บังคับสุนัขและสุนัขขึ้นที่สูง และการฝึกค้นหาขั้นสูง เป็นการฝึกค้นหาแบ่งพื้นที่ 1 ส่วน การฝึกค้นหา แบ่งพื้นที่ 2 ส่วน การฝึกค้นหาในอาคาร การค้นหาซ้ำพื้นที่ และการ ประเมินความเสี่ยง⁸
- 2.2 การฝึกสุนัขตรวจค้นวัตถุระเบิด (สตบ.) ฝึกขั้นพื้นฐานตามแนวทางของ หลักสูตรผู้บังคับสุนัขทหาร (ผบส.) จำนวน 16 สัปดาห์ ดังมีรายละเอียดดังนี้ การสุนัขทหารทั่วไป หลักการใช้สุนัขทหาร การสัตว์รักษาและสัตว์บาล การฝึก ปฏิบัติการบำรุงเลี้ยงสุนัข การฝึกเชื่อฟังตามคำสั่งขั้นต้น การฝึกเชื่อฟังตาม คำสั่งขั้นสูง การฝึกประสาทสัมผัสทางจมูก การฝึกค้นหาและคาบสิ่งของ การฝึก ตรวจค้นวัตถุระเบิดขั้นต้น การฝึกตรวจค้นวัตถุระเบิดขั้นกลาง การฝึกตรวจค้น วัตถุระเบิดขั้นสูง การเคลื่อนย้ายหน่วยทางยุทธวิธี การฝึกผู้บังคับสุนัขทหาร ตรวจค้นวัตถุระเบิดในสนาม การสอบปฏิบัติ สำหรับการแจ้งเตือนของสุนัขตรวจ ค้นวัตถุระเบิด ใช้การฝึกสุนัขดมกลิ่นแบบหน่วงเวลาการตอบสนองขั้นสุดท้าย หรือการฝึกแบบรวมจุดสนใจ (The Deferred Final Response Method For Training Substance Detection Dogs Trouble - Shooting the Final Response) ในการแจ้งเตือน เป็นวิธีการฝึกสุนัขประเภทดมกลิ่นแบบใหม่ ซึ่งเรียกว่า แบบหน่วงเวลาการตอบสนองขั้นสุดท้าย (The Deferred Final Response) เรียกโดยย่อว่า Deferred FR ที่ปัจจุบันใช้ในการฝึกสุนัขทหารที่ ผูกบินฝึกที่ 341 และเนื่องจากสุนัขที่ได้รับการฝึกด้วยวิธีใหม่นี้จะได้รับการฝึกใน การแจ้งเตือน โดยให้จ้องมองบริเวณที่มีสารตั้งต้นซ่อนอยู่ และจะไม่สนใจหรือ เหลียวมองมาที่ผู้บังคับสุนัข ดังนั้นบางครั้งเราอาจเรียกวิธีการนี้ว่า การฝึกแบบ รวมจุดสนใจ หรือ “Focus Training” มีความมุ่งหมายในการฝึกสุนัขในการ ค้นหาและคาบของเพื่อเพิ่มความกระตือรือร้น และความสนใจต่อของรางวัล อัน จะเป็นมูลฐานในการฝึกค้นหาในหน้าที่สุนัขหน้าที่ตรวจค้นวัตถุระเบิด และฝึกผู้ บังคับสุนัขในการฝึก เพื่อกระตุ้นเร้าใจให้สุนัขค้นหาและคาบของรางวัลและนำ

ของมาให้รวมถึงการขอของรางวัลคืนจากสุนัข เป็นการฝึกเพื่อให้เกิดทักษะ ความชำนาญในการดมกลิ่นเพื่อตรวจหาสารต่างๆ เราจะต้องทำการฝึกหรือ สร้างบทเรียนเพื่อให้สุนัขทหารเกิดเงื่อนไขในการเชื่อมโยงสองประการเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ประการแรก สุนัขจะต้องเรียนรู้ที่จะจดจำกลิ่นของเป้าหมาย ซึ่งหมายความว่าสุนัขจะต้องเริ่มมีการคาดหวังที่จะได้รับรางวัลเมื่อมันได้เข้าสู่ ดมเจอกลิ่นนั้นๆ และประการที่สอง คือ สุนัขจะต้องเรียนรู้ว่ามันจะได้รับรางวัล ต่อเมื่อมันนั่งลงแล้วคือการแจ้งเตือนนั่นเอง

การบริหารจัดการ

ศสท.กส.ทบ. จะมีการวางแผนในการผลิตและการวางแผนในการจับสุนัขว่าจะใช้พันธุ์อะไร ฝึกหน้าที่อะไรล่วงหน้า 2 ปี การจัดองค์กร มีการแบ่งงานกันอย่างชัดเจน แผนกผสมพันธุ์ มีหน้าที่ในการผลิต โรงพยาบาลสุนัขทหารมีหน้าที่ในการรักษาพยาบาลและโรงเรียนสุนัข ทหารมีหน้าที่ในเรื่องของการฝึกสุนัขทหาร มีการสั่งการและควบคุมบังคับบัญชาโดย ผู้บังคับการศูนย์การสุนัขทหาร มีฝ่ายอำนวยการคอยประสานงานในส่วนการส่งกำลังบำรุง และการฝึกศึกษา

การวิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องในการฝึกสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ ของ ศสท.กส.ทบ.

ในการฝึกสุนัขพันธุ์ต่างประเทศนั้น แม้ว่าจะมีข้อดี คือ สุนัขพันธุ์ต่างประเทศจะผ่านการคัด สายพันธุ์มาอย่างดี มีความฉลาด ผู้บังคับสุนัขสามารถฝึกได้ง่ายแต่ก็มีข้อเสีย คือ ต้องใช้คน เลี้ยง ครูฝึก และตัวผู้บังคับสุนัข ที่มีความละเอียดรอบคอบ มีความใส่ใจในการดูแลสุนัข ต่างประเทศที่เพียงพอ เพราะสุนัขพันธุ์ต่างประเทศค่อนข้างจะเปราะบาง มีปัญหาเรื่องโรค และเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยได้ เนื่องจากภูมิอากาศของบ้านเราไม่เหมาะสมกับสุนัขพันธุ์ ต่างประเทศ ทำให้เกิดการสูญเสียได้ง่าย ในปัจจุบันกำลังพล ของ ศสท.กส.ทบ. จะไม่ พอเพียงในการเลี้ยงดูและการฝึกสุนัข ผู้บังคับสุนัขทหารไม่ได้ผ่านการคัดเลือกที่เหมาะสม ในการฝึกสุนัข งบประมาณที่ใช้จะสูงในเรื่อง การดูแลสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ ทั้งค่าพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ที่ซื้อมาจากต่างประเทศ ค่าดูแลสุนัขและเวชกรรมป้องกันโรค การรักษาพยาบาล จะมีราคาสูง วัสดุและอุปกรณ์ในการดูแลสุนัขมีราคาแพง การบริหารจัดการมีความยุ่งยาก เพราะสุนัขจะไม่คุ้นเคยภูมิอากาศในประเทศไทย ต้องใช้คอกที่มีการทำให้อุณหภูมิไม่สูง เกินไป โดยเฉพาะในช่วงฤดูร้อน จะมีการสูญเสียสุนัขจากอาการป่วยของโรคต่างๆ จำนวนมาก

จากการวิเคราะห์ SWOT ของ การฝึกใช้สุนัขทหารของ ศสท.กส.ทบ. ทำให้ได้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมทั้งภายนอก (โอกาสและภัยคุกคาม) และภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. จุดแข็ง

- 1.1 สุนัขพันธุ์ต่างประเทศทั้ง 3 พันธุ์ มีการพัฒนาสายพันธุ์เพื่อใช้ในการฝึกเป็นอย่างดี ทำให้สุนัขฉลาด ฝึกง่าย มีวินัยและความสนใจในการฝึกสูง มีการฝึกใช้งานกันอย่างกว้างขวาง
- 1.2 มีระบบการเจ้าหน้าที่ชัดเจนและเป็นระบบ ปฏิบัติมาเป็นเวลานาน มีแหล่งซื้อที่เชื่อถือได้
- 1.3 กระบวนการฝึกมีรูปแบบการฝึก คู่มือและตารางการฝึกที่ผ่านการพัฒนามาหลายปี
- 1.4 ครูฝึกสุนัขและผู้บังคับสุนัข มีประสบการณ์ในการฝึก เข้าใจพฤติกรรมสุนัขเป็นอย่างดี
- 1.5 วัสดุอุปกรณ์มีรูปแบบและการเจ้าหน้าที่ชัดเจน มีจำนวนพอเพียง
- 1.6 สุนัขทหารปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังไม่มีเครื่องมือใดมาใช้ทดแทนการทำงานของสุนัขทหาร ในภารกิจด้านความมั่นคง

2. จุดอ่อน

- 2.1 จำนวนกำลังพลไม่พอเพียงต่อจำนวนสุนัขทั้งในส่วนการผลิตและการฝึก กำลังพลที่เข้ามาทดแทนใหม่ มีความรู้และความสนใจการปฏิบัติงานน้อย ทำให้สุนัขที่ผลิตได้เมื่อนำไปฝึกไม่มีคุณภาพ
- 2.2 ใช้งบประมาณในการผลิตสุนัขพันธุ์ต่างประเทศต่อตัวสูง แต่ขายให้หน่วยอื่นๆ ในราคาที่ขาดทุน
- 2.3 สุนัขพันธุ์ต่างประเทศมีปัญหาเรื่องโรค สุนัขสูญเสียง่าย ทำให้จำนวนและสายพันธุ์ที่ต้องการของหน่วยใช้งานสุนัขทหารไม่พอเพียงในการคัดเลือกเพื่อนำไปใช้ฝึก
- 2.4 การบริหารจัดการมีความยุ่งยาก ต้องวางแผนล่วงหน้า 2 ปี เมื่อถึงเวลาปฏิบัติจริงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

3. โอกาส

- 3.1 สุนัขพันธุ์ไทยมีการพัฒนาสายพันธุ์ในการฝึกดีขึ้น สามารถนำมาทำการฝึกทดแทนสุนัขพันธุ์ต่างประเทศได้

- 3.2 สุนัขพันธุ์ไทยมีหลายสายพันธุ์ ทนทานต่อโรค ราคาถูกและมีจำนวนมาก สามารถนำมาคัดเลือกเพื่อใช้ฝึกสำหรับภารกิจด้านความมั่นคงได้
- 3.3 มีผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกสุนัขจำนวนมาก ทำให้ ศสท.กส.ทบ. สามารถพัฒนาการฝึกสุนัขทหารเพื่อใช้งานได้
- 3.4 นโยบายผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญในการฝึกสุนัขพันธุ์ไทย ตามโครงการตามพระราชดำริของของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยเริ่มมีการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยใช้ในหน่วยงาน

4. ภัยคุกคาม

- 4.1 รูปแบบของการก่อการร้าย มีการพัฒนารูปแบบไปมาก ทำให้การทำงานของสุนัขทหารมีความยากลำบากมากยิ่งขึ้น
- 4.2 งบประมาณของกองทัพมีจำกัดทำให้การจัดหา และการผลิตสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ ไม่เป็นไปตามแผนการผลิต
- 4.3 ไม่สามารถจัดหาและนำเข้าสุนัขพันธุ์ต่างประเทศได้ ในกรณีที่เกิดการระบาดของโรคติดต่อร้ายแรงในคนและสัตว์

จากการวิเคราะห์ข้างต้นทำให้ทราบว่า การนำสุนัขพันธุ์ต่างประเทศมาผลิตและฝึกใช้งานมี ปัญหาต่างๆ มากมาย ทั้งในเรื่องของกำลังพลที่ไม่พอเพียง กำลังพลที่เข้ามาทดแทน คุณภาพลดลง งบประมาณที่มีอย่างจำกัด ส่งผลต่อกระบวนการผลิตและฝึกสุนัขทหาร สุนัขพันธุ์ต่างประเทศมีปัญหาเรื่องโรค การดูแลและโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียได้ง่าย การบริหารจัดการมีปัญหาข้อขัดข้องจากปัจจัยต่างๆ เช่น การระบาดของโรคโควิด - 19 ไม่สามารถจัดหาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ได้ตามแผนการผลิต ทำให้ส่งผลกระทบต่อ การผลิตและการฝึกสุนัขของ ศสท.กส.ทบ. แต่ก็ยังมีสุนัขพันธุ์ไทยที่เป็นสุนัขที่มีความฉลาด มีหลากหลายสายพันธุ์ มีจำนวนมาก จัดหาง่าย ทนทานต่อโรค ราคาถูก เมื่อผ่าน กระบวนการผลิตและฝึกที่ดีสามารถนำมาฝึกสุนัขทดแทนสุนัขพันธุ์ต่างประเทศได้

การฝึกสุนัขพันธุ์ไทยของ ศสท.กส.ทบ

ในช่วงเริ่มแรกของการก่อตั้ง ศสท.กส.ทบ. สหรัฐอเมริกามอบสุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอด ให้กับกองบัญชาการทหารสูงสุดส่วนหน้า เพื่อมอบให้ ศสท.กส.ทบ. รวม 3 ชุด จำนวน 17 ตัว แบ่งเป็นเพศผู้ 2 ตัว และเพศเมีย 15 ตัว เพื่อใช้ในการผลิตลูกสุนัขให้กับโครงการ ทำให้ ศสท.กส.ทบ. ใช้สุนัขพันธุ์ต่างประเทศในการผลิตและฝึกเรื่อยมา ปัจจุบันสุนัขพันธุ์ไทย มีการเลี้ยงที่ดีขึ้นในเรื่องต่างๆ ทั้งเรื่อง สายพันธุ์ การเลี้ยงดูทัดเทียมกับพันธุ์ต่างประเทศ

สามารถนำมาพัฒนาให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น เพื่อให้ใช้ในการผลิต การฝึก ในภารกิจ ด้านความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพได้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบสุนัขพันธุ์ต่างประเทศและสุนัขพันธุ์ไทย

ลำดับ	หัวข้อการเปรียบเทียบ	สุนัขพันธุ์ต่างประเทศ	สุนัขพันธุ์ไทย
1	ค่าตัวสุนัข	ราคาแพง	ราคาถูก
2	ความทนทานต่อโรคในประเทศไทย	น้อย	มาก
3	ระเบียบวินัย และความสนใจของสุนัขในการฝึก	ดีมาก	ดี
4	ขนาดตัวสุนัข	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง
5	ความต่อเนื่องในการฝึก	ต่อเนื่อง	ไม่ต่อเนื่อง
6	ความฉลาด	มาก	มาก
7	การพัฒนาสายพันธุ์เพื่อการฝึก	มาก	ปานกลาง
8	ความยากง่ายในการฝึก	ฝึกง่าย	ฝึกง่าย
9	ความสามารถในการปฏิบัติงาน	ดีมาก	ดี
10	ความต้องการของผู้ใช้	มาก	น้อย
11	ตำราที่ใช้ในการฝึก	มีมาก	ตำราเดียวกัน

จากตารางที่ 1 สุนัขพันธุ์ไทยจะมีข้อดีในเรื่องของความฉลาด ความทนทานต่อโรคต่าง ๆ ได้ดีกว่า ราคาถูกกว่า ขนาดตัวสุนัขที่เหมาะสม คล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน ดีกว่าสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ จะมีข้อด้อยกว่าในเรื่องของระเบียบวินัย และความสนใจของสุนัขในการฝึก ความต่อเนื่องในการฝึก เกิดจากเราไม่ได้คัดเลือกสุนัขที่จะนำมาฝึกดีพอ ส่งผลต่อการฝึกและความต้องการของผู้บังคับสุนัข ถ้าสุนัขพันธุ์ไทยได้ผ่านขบวนการเตรียมสุนัขตั้งแต่

แรกเกิด การคัดเลือกสุนัขที่มีความเหมาะสมในหน้าที่ จะทำให้สุนัขสามารถฝึกได้ง่าย และปฏิบัติงานได้ดี และเป็นที่ต้องการ และยอมรับของผู้บังคับสุนัขต่อไป

ทั้งนี้สุนัขพันธุ์ไทยที่จะสามารถนำมาฝึกใช้งานทางทหาร มีอยู่ 3 พันธุ์ คือ ไทยหลังอาน ไทยบางแก้ว และไทยผสม รายละเอียดดังนี้

1. **สุนัขพันธุ์ไทยหลังอาน** เป็นสุนัขขนาดกลาง รูปร่างสมส่วน ดูแข็งแรง ปราดเปรียว ท่วงท่าสง่างาม หูตั้งเป็นรูปสามเหลี่ยม ดวงตากลม ฉลาดเฉลียว กระบอกปากยาว พอดีไม่หุ้มสัน จมูกดำ หางเรียวยาวคล้ายรูปดาบ ขนสั้นเกรียน แน่นหนา เงางาม มีสีขนอยู่ 4 สีคือ สีน้ำตาลแดง สีดำปลอด สีสวาด และสีกลีบบัว บริเวณกลางหลังมีขนย้อนกลับ เป็นทางยาวโดยมีรูปแบบต่างๆ กันไป ซึ่งถือเป็นลักษณะเด่นประจำสายพันธุ์สุนัขพันธุ์ไทยหลังอานมีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี นอกจากนี้ยังมีความเฉลียวฉลาด มั่นใจในตัวเองสูง มีความเป็นผู้นำ รักอิสระ กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว และมั่นคง พวกเขามีสัญชาตญาณของการระมัดระวัง คอยเตือนภัยสิ่งแปลกปลอมได้อย่างดีเยี่ยม จึงเหมาะไว้เฝ้าดูแลครอบครัว บ้าน และทรัพย์สิน จะมีปัญหาเรื่องโรคผิวหนัง ผิวหนังเปราะบางเสี่ยงต่อการเกิดอาการแพ้จากการสัมผัสสารเคมีต่างๆ โรคพยาธิเม็ดเลือด โรคติดเชื้อในหู โรคอ้วน โรคกระดูกสะโพกเคลื่อน โรคท้องอืดและโรคมะเร็ง¹⁰
2. **สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว** มีลักษณะคือ มีขนยาว ขนมีลักษณะเป็นขนสองชั้น หางเป็นพวงสวยงามมีขนแผงคอคล้ายแผงคอสิงโต ดูเฉลียวฉลาด มีไอคิวสูง ไม่แพ้สุนัขพันธุ์ต่างประเทศ มีความสวยงาม มีขนปุยยาว มีความสง่างาม ว่องไวและแข็งแรง เป็นสุนัขขนาดกลาง รูปร่างตั้งแต่ช่วงขาหน้าถึงขาหลังเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ออกกว้างและลึก ได้ระดับกับข้อศอก ไหล่กว้าง ท้องไม่คอดกึ่ง หน้าแหลม หูเล็ก ความสูงวัดที่ไหล่ เพศผู้สูง 42 - 53 เซนติเมตร น้ำหนัก 14 - 16 กิโลกรัม เพศเมียสูง 38 - 48 เซนติเมตร น้ำหนัก 13 - 15 กิโลกรัม เมื่อโตขึ้นจะมีขนยาวปานกลางแน่นทั้งตัว ขนที่กลางหลังตั้งแต่แผงคอไปยังโคนหางจะยาวกว่าขนบริเวณอื่นๆ มีแผงขนเป็นชั้นช่วงสันหลัง เวลาโกรธจะฟูยกให้เห็นชัดเจน ด้านล่างจากข้อเท้าตอนล่างถึงโคนขาตอนบนจะมีขนยาวฟูพอประมาณ หางต้องเป็นพวง ถือเป็นลักษณะเด่นที่สืบทอดมาจากสุนัขจิ้งจอก¹¹
3. **สุนัขพันธุ์ไทยผสม** เป็นสุนัขที่เราพบเห็นทั่วไป ไม่มีลักษณะเฉพาะของสายพันธุ์ ซึ่งลักษณะจะแตกต่างกันไปตามสายพันธุ์ที่ได้รับการผสมมาเป็นสุนัขสายพันธุ์ที่ไม่มีความเป็นมาที่แน่ชัด เนื่องจากเกิดจากการผสมของสุนัขหลากหลายสายพันธุ์ แต่เป็นสุนัขที่มีมากที่สุดในประเทศ และพบเห็นได้ง่ายทั่วไปตามท้องถนน สถานที่ราชการ เลี้ยงตามบ้านและตามสวนสาธารณะ

ด้วยความตระหนักถึงข้อดีของสุนัขพันธุ์ไทย ที่ผ่านมา ศสท.กส.ทบ. จึงมีโอกาสดำเนินการฝึกสุนัขพันธุ์ไทย 3 โครงการ รายละเอียดดังนี้

1. การฝึกสุนัขพันธุ์ไทยผสมตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ให้ทดลองฝึกสุนัขส่วนพระองค์ พันธุ์ไทยผสม อายุ 1 ปี ขึ้นไป จำนวน 2 ตัว และครูฝึกสุนัขทรงเลี้ยง 2 นาย มาทำการฝึกที่ ศสท.กส.ทบ. สุนัขชื่อปะโตเลมียี่ฝึกหน้าที่สุนัขตรวจค้นวัตถุระเบิดและสุนัขชื่อจูเลียสซีซาร์ฝึกหน้าที่สุนัขตรวจค้นยาเสพติด ในห้วง มีนาคม - มิถุนายน 2546 ในการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยที่ผ่านมานั้น จะไม่ได้คัดเลือกสารพันธุ์ที่ดี ที่เหมาะสมในการฝึกมาทำการฝึก อย่างสุนัขส่วนพระองค์ 2 ตัวที่นำมาฝึกก็ไม่ได้ผ่านการคัดเลือกในการนำมาฝึก ทำให้สุนัขไม่ค่อยสนใจในการฝึก ใช้เวลาในการฝึกในแต่ละขั้นตอนมากกว่า ครูฝึกต้องใช้เทคนิคในการฝึกมากกว่า หลังจากที่สุนัขทั้งสองตัวจบหลักสูตร ก็ไม่ได้ปฏิบัติงานจริง มีการทบทวนการฝึกบ้างตามห้วงเวลา ทำให้สุนัขทั้งสองตัวไม่ค่อยมีความชำนาญในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร
2. โครงการทดลองการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยพื้นเมือง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริให้ทำโครงการทดลองการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยพื้นเมือง จากสุนัขที่กรุงเทพมหานครได้จับจากพื้นที่ต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร มาเลี้ยงไว้ ศสท.กส.ทบ. จึงได้ไปคัดเลือกสุนัขพันธุ์ไทยผสม มาจำนวน 50 ตัว ใช้กำลังพลจากกองพันสุนัขทหาร โดยทำการฝึกสุนัขหน้าที่ตรวจค้นยาเสพติด จำนวน 6 ตัว สุนัขหน้าที่ตรวจค้นวัตถุระเบิด จำนวน 6 ตัว ห้วง ตุลาคม 2546 สุนัข 12 ตัว ที่ฝึกในโครงการทดลองการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยพื้นเมือง ถึงแม้ว่าจะไปคัดเลือกสุนัขจากสุนัขจรจัดของกรุงเทพมหานคร ทำให้ไม่ได้สุนัขที่มีคุณสมบัติที่ดีมากนัก และความเหมาะสมในการฝึกใช้งานทางทหารน้อย ข้อดีคือสุนัขมีความคล่องแคล่ว มีความกระตือรือร้นในการค้นหา มีขนาดกลาง ไม่ใหญ่มากสามารถควบคุมในการฝึกได้ง่าย มีราคาถูกมาก การดูแลต่อตัวจะถูกลงกว่าสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ และสุนัขที่ผ่านการฝึกก็สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ ส่วนสุนัขที่เหลือกองทัพบกได้กำหนดนโยบาย ให้ไปฝึกปฏิบัติในหน้าที่สุนัขยาม จำนวน 15 ตัว โดยใช้รูปแบบการฝึกสุนัขตามหลักสูตรโรงเรียนสุนัขทหาร ศสท.กส.ทบ. ที่ใช้ฝึกสุนัขจากสุนัขสายพันธุ์ต่างประเทศ รูปแบบการฝึกสุนัขในหน้าที่สุนัขยาม ระยะเวลาการฝึก 16 สัปดาห์ (640 ชั่วโมง) แบ่งออกเป็นภาควิชาการ วิชาการสุนัขทหารทั่วไป ประกอบด้วย วิชาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับสุนัข วิชาหลักการใช้นัขทหาร วิชาการสัตว์รักษ์และการสัตว์บาล ภาคปฏิบัติ (379 ชั่วโมง) ศึกษาในเรื่อง การปฏิบัติการบำรุงเลี้ยง การฝึกเชื่อฟังคำสั่งเบื้องต้น การฝึกช่วยผู้ การฝึกต่อสู้ การฝึกค้นหา การฝึกต่อสู้คุ้มกัน และควบคุมการฝึกเชื่อฟังตามคำสั่งในภูมิประเทศ ภาคสนาม (180 ชั่วโมง) การฝึกปฏิบัติในสนาม

เบ็ดเตล็ด (36 ชั่วโมง) การดำเนินงานการฝึกดังกล่าวมีข้อดีคือ เป็นการส่งเสริมคุณค่าของสุนัขพันธุ์ไทยให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ช่วยประหยัดงบประมาณในการสร้างอาคาร และจัดหาสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งถ้าการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สามารถสนับสนุนสุนัขยามให้กับหน่วยต่างๆ ได้อย่างสม่ำเสมอ และสามารถใช้น้องสุนัขช่วยเสริมมาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับหน่วยได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการดำเนินงานดังกล่าวขาดความต่อเนื่อง สิ่งอุปกรณ์บางรายการไม่สามารถนำมาใช้งานได้ก็ ทั้งยังต้องจัดสรรงบประมาณประจำปีสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และกำลังพลส่วนหนึ่งของหน่วยจะต้องแยกมาปฏิบัติงานในภารกิจนี้โดยตรงต่างหากอย่างถาวร¹²

3. โครงการสุนัขพันธุ์ไทยเฝ้าฐานปฏิบัติการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้บัญชาการทหารบก ได้มีแนวความคิดให้หน่วยทหารในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำสุนัขที่มีอยู่แล้วในฐานปฏิบัติการ นำสุนัขพันธุ์ไทยมาฝึกในโครงการสุนัขพันธุ์ไทยเฝ้าฐานปฏิบัติการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 10 ตัว ห้วง 19 พฤศจิกายน 2556 - 24 มกราคม 2557 หลังจากฝึกจบได้นำสุนัขไปปฏิบัติงานที่หน่วย แล้วขยายผลฝึกสุนัขตัวอื่นๆที่ฐานต่อไป สุนัขพันธุ์ไทย เฝ้าฐานปฏิบัติการ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 10 ตัว เป็นแนวคิดที่ดีที่นำสุนัขที่ผู้บังคับบัญชาทหารคุ้นเคยมาฝึกและกลับไปปฏิบัติงานในพื้นที่สุนัขคุ้นเคย สามารถแจ้งเตือนภัยและไล่ติดตามคนร้ายได้ดี ในส่วนของการขยายผลไปฝึกสุนัขตัวอื่นนั้น มีเพียงหน่วยงานเดียวที่นำไปขยายผลการฝึกให้กับสุนัขที่หน่วยเพิ่มเติมอีก จำนวน 10 ตัว และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างดี¹³

จากข้อมูลการทดลองฝึกสุนัขพันธุ์ไทยผสมในหน้าที่ต่างๆ ข้างต้น สุนัขพันธุ์ไทยผสมสามารถปฏิบัติงานได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ผ่านการคัดเลือกสายพันธุ์ที่ดี ไม่ได้ผ่านการฝึกลูกสุนัขเหมือนกับสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ สุนัขที่ผู้บังคับบัญชาทหารนำมาจากหน่วยงานของตนเองนำมาฝึก เมื่อกลับไปหน่วยงานก็สามารถแจ้งเตือนภัยได้ ถ้าในช่วงแรกเกิดถึง 1 ปี สุนัขได้รับการฝึกลูกสุนัขมาเป็นอย่างดี และผ่านการคัดเลือกให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่จะทำการฝึกตามหน้าที่ จะทำให้สุนัขสามารถฝึกและปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

รูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยที่เหมาะสมเพื่อใช้ในภารกิจด้านความมั่นคง

การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียระหว่างสุนัขพันธุ์ต่างประเทศและสุนัขพันธุ์ไทย รวมทั้งการวิเคราะห์ SWOT ในการฝึกสุนัขของ ศสท.กส.ทบ. ทำให้สามารถสังเคราะห์รูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยที่เหมาะสมเพื่อใช้ในภารกิจด้านความมั่นคง ดังนี้

1. มีการจัดหาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สุนัขพันธุ์ไทย เพื่อใช้ในการผลิตลูกสุนัขเพื่อใช้ในการฝึกหน้าที่ต่างๆ สำหรับภารกิจด้านความมั่นคง
2. สุนัขพันธุ์ไทยต้องเริ่มทำการฝึก โดยใช้การฝึกลูกสุนัขเพื่อเตรียมความพร้อมของสุนัขในช่วงแรกเกิดจนถึงอายุ 1 ปี เริ่มการฝึกทำไปโอเซ็นเซอร์เพื่อกระตุ้นระบบประสาทสัมผัสและระบบไหลเวียนโลหิตในลูกสุนัขแรกเกิด อายุ 3 - 16 วัน การฝึกลูกสุนัขชั้นพื้นฐานแรกเกิดถึง 12 สัปดาห์ เพื่อให้ลูกสุนัขคุ้นเคยกับมนุษย์และสุนัขตัวอื่น การฝึกให้ลูกสุนัขขับถ่ายเป็นที่ เลิกการกัดแทะ เรียนรู้การถูกห้ามกระทำโดยผู้เลี้ยง การฝึกให้เงียบเสียง การฝึกให้ลูกสุนัขชินกับปลอกคอและสายจูง อายุ 3 - 7 สัปดาห์ ให้อยู่กับแม่เป็นช่วงสร้างความสัมพันธ์กับสุนัขด้วยกัน อายุ 5 สัปดาห์ ฝึกให้ใช้กรงหรือคอก ฝึกการขับถ่ายเป็นที่ อายุ 6 - 8 สัปดาห์ ฝึกพื้นฐานความกล้า ทักษะการกัด การเล่นของเล่นและฝึกพื้นฐานการค้นหา การฝึกลูกสุนัข 3 - 4 เดือน เพื่อให้ลูกสุนัขเชื่อมั่นในตัวเอง การฝึกเชื่อฟังคำสั่งอย่างจริงจัง และการฝึกให้ลูกสุนัขมีวินัย โดยใช้ปลอกคอและสายจูง การฝึกลูกสุนัขอายุ 5 เดือน เพื่อฝึกลูกสุนัขให้รู้จักกับคำสั่งการและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง การฝึกให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมต่างๆ การฝึกเพื่อให้ผู้เลี้ยงสามารถสั่งการง่ายๆ แก่ลูกสุนัขได้ การฝึกลูกสุนัขอายุ 6 เดือน เพื่อให้ลูกสุนัขให้ปฏิบัติตามคำสั่ง การฝึกให้คุ้นเคยกับสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ การฝึกว่ายน้ำ การฝึกเพื่อให้ผู้เลี้ยงสามารถสั่งการลูกสุนัข และรู้จักการให้กำลังใจลูกสุนัข การฝึกลูกสุนัขอายุ 7 เดือน เพื่อให้ลูกสุนัขรู้จักการค้นหาและหาชี้เป้าหมายโดยที่มองไม่เห็นตัวผู้ซ่อน การฝึกเพื่อให้ผู้เลี้ยงสามารถออกคำสั่งค้นหาและชี้นำการค้นหาแก่ลูกสุนัข การฝึกให้คุ้นเคยกับยานพาหนะและการฝึกนอกสถานที่ชุมชน การฝึกลูกสุนัขอายุ 8 - 10 เดือน เพื่อฝึกลูกสุนัขสามารถค้นหาโดยใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ และหาชี้เป้าหมาย การฝึกเพื่อให้ผู้เลี้ยงสามารถสั่งการได้อย่างถูกต้องและทันเหตุการณ์ และการฝึกความคุ้นเคยในสภาพแวดล้อมต่างๆ การฝึกลูกสุนัขอายุ 10 - 12 เดือน เพื่อให้สุนัขมีความกล้าความปราดเปรียว และมีความมั่นใจในการค้นหา การฝึกให้ผู้เลี้ยงสามารถสั่งการ การควบคุม และการชมเชยให้กำลังใจสุนัข
3. เมื่อสุนัขมีอายุครบหนึ่งปี จะทำการคัดเลือกสุนัขเพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ต่างๆ เพื่อที่จะนำไปสู่การฝึกสุนัขตามหน้าที่ของ โรงเรียนสุนัขทหาร ศสท.กส.ทบ. ระยะเวลา 16 สัปดาห์ ซึ่งหน้าที่ที่เหมาะสมกับสุนัขพันธุ์ไทยหลังอาน และพันธุ์ไทยบางแก้วที่สุดควรจะเป็นสุนัขหน้าที่ยามหรือยามสายตรวจ เนื่องจากสุนัขพันธุ์ไทยทั้งสองพันธุ์นี้มีความดู ต่อสู้ได้ และสามารถติดตามค้นหาผู้ก่อการร้ายในกรณีที่หลบหนีได้ด้วย สำหรับสุนัขพันธุ์ไทยผสมควรฝึกใช้ในภารกิจด้านความมั่นคง หน้าที่ในการตรวจค้นวัตถุระเบิด ตรวจค้นยาเสพติดและสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยการฝึกตามขั้นตอนของ โรงเรียนสุนัขทหาร ศสท.กส.ทบ. เพิ่มขึ้นตอนการเดือนภัย

แบบการฝึกสุนัขดมกลิ่นของหน้าที่สุนัขตรวจวัตถุระเบิดและสุนัขตรวจหายาเสพติดแบบ
 หนึ่งเวลาการตอบสนองขั้นสุดท้ายหรือ การฝึกแบบรวมจุดสนใจ

4. ทดลองฝึกและประเมินผล ตามหลักเกณฑ์การฝึกสุนัขทหารพันธุ์ต่างประเทศ ของ
 โรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร ถ้าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจึงจะสามารถนำไป
 ปฏิบัติงานได้
5. สุนัขพันธุ์ไทยต้องได้รับการตรวจสุขภาพและการเวชกรรมป้องกันโรคตาม
 มาตรฐานสากล

จากการศึกษารูปแบบการฝึกสุนัขด้วยสายพันธุ์ต่างประเทศที่ใช้ในบ้านเราในภารกิจ
 ด้านความมั่นคง ของ ศสท.กส.ทบ. นั้น สามารถนำมาสังเคราะห์รูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์
 ไทยได้เราสามารถนำสุนัขพันธุ์ไทยมาฝึกทดแทนพันธุ์ต่างประเทศได้ โดยการผลิตลูกสุนัข
 พันธุ์ไทย เตรียมฝึกลูกสุนัขตั้งแต่แรกเกิด เมื่ออายุ 1 ปี จึงทำการคัดเลือกความเหมาะสม
 ที่สุนัขจะสามารถฝึกได้ในหน้าที่ต่างๆ ทำการฝึกตามหลักสูตรการฝึกสุนัขทหาร
 ของโรงเรียนสุนัขทหาร ศสท.กส.ทบ. เขียนคู่มือการฝึก ทดลองฝึก และปฏิบัติงานควบคู่
 กับสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ

บทสรุป

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 3 ข้อ ดังนี้ การฝึก
 สุนัขพันธุ์ต่างประเทศนั้น มีข้อเสียมากกว่าข้อดี คือ กำลังพลยังไม่พอเพียงทั้งในส่วนการ
 ผลิต การฝึก การรักษาพยาบาล ไม่ได้ผ่านการทดสอบที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานร่วมกับ
 สุนัข สุนัขพันธุ์ต่างประเทศยังไม่เหมาะสมที่จะใช้ในประเทศไทยมากนัก เนื่องจากมีปัญหา
 เรื่องโรคหลายโรค การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของไทย ชีตความสามารถในการ
 ปฏิบัติงาน การสูญเสียจากโรค และสภาพอากาศในประเทศไทย งบประมาณที่ใช้จะสูง
 การบริหารจัดการมีความยุ่งยาก ในส่วนการวิเคราะห์การฝึกสุนัขพันธุ์ไทยเพื่อใช้ในภารกิจ
 ด้านความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพดีใกล้เคียงหรือดีกว่าการฝึกสุนัขพันธุ์ต่างประเทศนั้น
 จากการวิเคราะห์ข้อมูลการทดลองฝึกสุนัขพันธุ์ต่างประเทศและสุนัขพันธุ์ไทยในหน้าที่
 ต่างๆ สุนัขพันธุ์ไทยผสมสามารถปฏิบัติงานได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ผ่านการคัดเลือกสายพันธุ์ที่
 ดีและไม่ได้ผ่านการฝึกลูกสุนัขเหมือนกับสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ และสุนัขที่ผู้บังคับ
 สุนัขทหารนำมาจากหน่วยงานของตนเองนำมาฝึก ถ้าในช่วงแรกเกิดถึง 1 ปี สุนัขได้รับการ
 ฝึกลูกสุนัขมาเป็นอย่างดี และผ่านการคัดเลือกเพื่อเข้ารับการฝึก จะทำให้สุนัขสามารถฝึก
 ได้ดียิ่งขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่ยุ่งยากในการบริหารจัดการ สามารถสังเคราะห์รูปแบบ
 การฝึกสุนัขพันธุ์ไทยสำหรับใช้ในภารกิจด้านความมั่นคง ให้มีประสิทธิภาพดีใกล้เคียงหรือ
 ดีกว่าสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ สุนัขพันธุ์ไทยต้องคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมในการฝึก เพื่อนำมา

เป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ผลิตลูกสุนัข ทำการฝึกตั้งแต่เป็นลูกสุนัขตามขั้นตอนการฝึกลูกสุนัข มีการคัดเลือกเฉพาะตัวที่เหมาะสมในการฝึกเป็นห้วงๆ ตามช่วงอายุ เมื่ออายุ 1 ปี คัดเลือกสุนัขที่เหมาะสมฝึกตามหน้าที่ต่างๆ ที่สนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคง หน้าที่สุนัขยามยามสายตรวจ สุนัขตรวจค้นวัตถุระเบิด สุนัขตรวจค้นยาเสพติด และสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตามหลักสูตรการฝึกผู้บังคับสุนัขทหาร ใช้การเตือนภัยแบบการฝึกสุนัขดมกลิ่นแบบหน่วงเวลาการตอบสนองขั้นสุดท้ายหรือ การฝึกแบบรวมจุดสนใจ

การฝึกสุนัขพันธุ์ไทยเพื่อใช้ในภารกิจความมั่นคงให้เกิดขึ้นได้นั้น ต้องพัฒนาสายพันธุ์สุนัขที่มีความเหมาะสมในการฝึก ศสท.กส.ทบ. ต้องจัดหาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สุนัขพันธุ์ไทยในการผลิตลูกสุนัขพันธุ์ไทย ถ้าเราสามารถส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหรือฟาร์มสุนัขพันธุ์ไทยทำการผลิตและฝึกลูกสุนัขในช่วงอายุก่อน 1 ปี เพื่อนำมาฝึก ศสท.กส.ทบ. ไม่ต้องผลิตเอง จะทำให้ประหยัดงบประมาณในการเตรียมสุนัขตั้งแต่แรกเกิด ทดลองฝึกตามรูปแบบการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยที่เหมาะสมข้างต้น ถ้าเราสามารถฝึกสุนัขพันธุ์ไทยให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ประจักษ์ต่อชาวโลกจะทำให้ต่างประเทศยอมรับและใช้สุนัขไทยในภารกิจต่างๆ ได้ในอนาคต ทำให้เกิดการสร้างความสามารถในการแข่งขันได้อีกด้วย ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสุนัขพันธุ์ไทยจะได้มีโอกาสทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติและชาวโลกในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ¹ Wikipedia. Dog. [Internet]. 2020 [cited 2020 March 22] Available from: <http://en.wikipedia.org/wiki/Dog/>
- ² ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก คู่มือการฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขทหาร พิมพ์ครั้งที่ 1 นครราชสีมา, 2557.
- ³ วรณ พิรุณ. คู่มือลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ (Labrador Retrievers Handbook). สำนักพิมพ์ เพ็ทแพลน พับลิชชิง-: กทม. 2548.
- ⁴ Wikipedia the free encyclopedia German Shepherd Dog Club of America. German Shepherd Dog Breed Standard. [Internet]. 2020 [cted 2020 March 22] Available from: <http://www.gsdca.org/>
- ⁵ ผา สกุลแก้ว. อัลเซเชียน (German Shepherd). สำนักพิมพ์ฐานเกษตรกรรม: นนทบุรี, 2533.
- ⁶ Wikipedia. Mallinois. [Internet]. 2020 [cited 2020 March 23] Available from: <http://en.wikipedia.org/wiki/Mallinois/>
- ⁷ ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก. คู่มือการฝึกลูกสุนัขก่อนเข้าหลักสูตรต่างๆ ของโรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบกทหาร พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร, 2559.
- ⁸ สุรพงษ์ สิริสิทธิพันธ์. รายงานวิจัยโครงการวิจัยพัฒนาการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก. นครราชสีมา, 2557.
- ⁹ ถาวร ร่วมสุข. รายงานวิจัยโครงการพัฒนาการตรวจค้นวัตถุระเบิดด้วยสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก. นครราชสีมา, 2558.
- ¹⁰ Wikipedia. ไทยหลังอาน . [Internet] 2020 [cited 2020 March 23] Available from: [http://www.petguide. Com/breeds/dog/thai-ridgeback](http://www.petguide.Com/breeds/dog/thai-ridgeback)

- ¹¹ Wikipedia. ไทยบางแก้ว. [Internet]. 2020 [cited 2020 March 23]. Available from: <https://th.wikipedia.org/wiki/ไทยบางแก้ว>
- ¹² หนังสือ ศสท.กส.ทบ. ที่ กท. 0448.17/2508 เรื่อง ส่งข้อมูลการฝึกสุนัขพันธุ์ไทยพื้นเมือง ลง 14 ตุลาคม 2546
- ¹³ หนังสือ กยช.กส.ทบ. ที่ กท. 0448.4/942 เรื่อง สรุปผลการดำเนินงานขยายผลโครงการ สุนัขพันธุ์ไทย พื้นฐานปฏิบัติการ ลง 10 เมษายน 2557

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก เจนต์ศักดิ์ ไชยเกิด

วัน เดือน ปีเกิด

4 ตุลาคม 2514

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2539

ปริญญาตรี สัตวแพทยศาสตรบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2539 - 2547

นายทหารสัตวแพทย์ ศูนย์การสุนัขทหาร
กรมการสัตวทหารบก

พ.ศ. 25347 - 2549

นายทหารสัตวแพทย์ กองพันสุนัขทหาร กรมการสัตว
ทหารบก

พ.ศ. 2549 - 2550

ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการ
ทหารบกชั้นสูง

พ.ศ. 2550 - 2552

ประจำแผนก กรมการสัตวทหารบก

พ.ศ. 2552 - 2553

หัวหน้าแผนกสัตวบาล กองการสัตวและเกษตรกรรม
ที่ 3 กรมการสัตวทหารบก

พ.ศ. 2553 - 2556

หัวหน้าแผนกอายุรกรรม โรงพยาบาลสัตวทหารบก

พ.ศ. 2556 - 2558

หัวหน้าแผนกการสัตวรักษ์ โรงพยาบาลสุนัขทหาร
ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก

พ.ศ. 2558 - 2559

หัวหน้าแผนกผสมพันธุ์ ศูนย์การสุนัขทหาร
กรมการสัตวทหารบก

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2559 - 2563

นายสัตวแพทย์ใหญ่ (รักษาสุนัข) ศูนย์การสุนัขทหาร
กรมการสัตวทหารบก